

PREDSTAVITVENI ZBORNIK

PRVOSTOPENJSKI UNIVERZITETNI DVOPREDMETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM **SOCIOLOGIJA**
FILOZOFSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

ŠTUDIJSKO LETO 2021/22

1. Podatki o študijskem programu

Prvostopenjski dvopredmetni študijski program **Sociologija** traja 3 leta in obsega 180 kreditnih točk po ECTS.

Program se izvaja kot redni študij (80 vpisnih mest).

Po končanem študiju pridobi diplomant/ka strokovni naslov:

diplomirani sociolog (UN) in ...	
diplomirana sociologinja (UN) in ...	
<i>Polni naslov odvisen od vsakokratnega individualnega izbora druge študijske discipline.</i>	dipl. soc. (UN) in ...

2. Temeljni cilji programa in splošne kompetence, ki se pridobijo s programom

Temeljni cilji programa

Po zaključenem študiju imajo diplomanti in diplomantke Sociologije znanja in kompetence, ki jih usposablja za timsko projektno sodelovanje v ustanovah širokega spektra. Predmetno specifične kompetence jim omogočajo samostojnost na področju kulturne kritike, publicističnega in drugega delovanja v različnih družbenih, političnih, izobraževalnih in kulturnih organizacijah. Posebnost dvopredmetnega programa je intenzivna navezava študija na drugo disciplino in s tem meddisciplinarna poklicna specializacija. Izbor predmetov iz dveh modulov v tretjem letniku pa študenta/študentko, ki namerava nadaljevati študij, vsebinsko logično vodi k izbiri programa na 2. stopnji. Poglobljeno osvajanje temeljnih metodoloških, družboslovno-humanističnih in kulturnih znanj omogoča vertikalno napredovanje v dvopredmetni ali enopredmetni program drugostopenjskega študija s štirimi usmeritvami na Oddelku za sociologijo ali na drugostopenjski dvopredmetni pedagoški program ter široko diagonalno prehodnost na druge družboslovne in humanistične programe.

Diplomanti prvostopenjskih dvopredmetnih univerzitetnih študijskih programov si pridobijo znanja in usposobljenosti iz dveh disciplin. Poleg ciljev, ki jih dosegajo na področju obeh izbranih disciplin, so diplomanti usposobljeni pridobljena znanja povezovati med seboj in tako tudi z drugimi področji. Transfer znanja iz enega področja na drugega spodbuja fleksibilno uporabo pridobljenih znanj v različnih situacijah. Dvopredmetnost pospešuje sposobnost intra- in interdisciplinarnega prenosa pri uporabi znanja, metodologije, razumevanja strokovnih metod, pristopov in procesov. Cilj dvopredmetnih programov je usposobiti diplomante za nove kompetence na podlagi razumevanja in povezovanja različnih vidikov predmetnospecifičnega znanja. Širši družbeni interes dvopredmetnih

programov je povečanje zaposljivosti diplomantov, kar sledi iz njihovega obvladovanja oz. poznavanja dveh strokovnih področij; usmerjenost v interdisciplinarno reševanje problemov zvišuje njihove možnosti na trgu dela.

Splošne kompetence

- razmišljajo logično, abstraktno, analitično in sintetično;
- zmožni so kritičnega presojanja;
- so široko razgledani;
- usposobljeni so za sodelovanje pri reševanju strokovnih vprašanj;
- seznanjeni so s temeljnimi raziskovalnimi metodami, ki jih tvorno prenašajo z enega področja na drugega;
- pridobljena znanja in usposobljenosti povezujejo med obema strokama in z različnimi drugimi področji;
- svoja znanja prenašajo na druga problemska področja (sposobnost transferja) ter jih rešujejo intradisciplinarno;
- zaradi poznavanja dveh strokovnih področij so bolj fleksibilni pri opredeljevanju in reševanju konkretnih vprašanj in bolje usposobljeni za prenos znanj v vsakdanjo prakso;
- bolj celovito pristopajo k evidentiranju problemov in njihovem reševanju;
- usposobljeni so uporabljati dva različna strokovna diskurza, ki jim omogočata jasnejšo argumentacijo;
- imajo večjo sposobnost komuniciranja, ki izhaja iz razumevanje dveh pogledov in omogoča uspešno vključevanje v timsko delo;
- zmožni so suvereno sodelovati pri pripravi in organiziranju projektih del;
- informacije dvojno kontekstualizirajo in so idejno dinamični;
- lažje in bolj kompetentno se odzivajo na nove izzive in se jim prilagajajo in/ali jih modificirajo;
- zavezani so profesionalni etiki ter so sposobni razvijati refleksijo o njej tudi v širšem družbenem kontekstu;
- zbirajo bibliografske in druge podatke iz baz in drugih virov;
- uporabljajo IKT pri iskanju, izbiranju, obdelavi in predstavitvi informacij;
- sodelujejo pri ocenjevanju in zagotavljanju kakovosti lastnega dela;
- oblikujejo in sooblikujejo učinkovite medčloveške odnose;
- so komunikacijsko odprti in imajo občutek za medkulturno sporazumevanje;
- imajo zavest o potrebi stalnega strokovnega izpopolnjevanja že pridobljenega znanja in pripravljenost za tako nadgradnjo.

Predmetno-specifične kompetence.

- poznavanje osnov družboslovnih teorij in teorij kulture;
- poznavanje zgodovine in razvoja sociološke misli in sodobnih družboslovnih teorij;
- poznavanje kvantitativne in kvalitativne metodologije sociološkega in kulturološkega raziskovanja;
- koherentna uporaba sociološkega znanja ter temeljnih socioloških konceptov v praksi;
- samostojno razumevanje in umeščanje novih družbenih in kulturnih pojavov v obstoječe teoretske in problemske okvire sociološke vede;
- reševanje strokovnih in delovnih problemov z iskanjem virov znanja in uporabo znanstvenih metod;
- poznavanje metod za preverjanje znanstvenih teorij;
- razumevanje procesov globalizacije ter razmerij med globalnim in lokalnim;
- poznavanje več posebnih disciplinarnih področij sociologije in sociologije kulture;
- poznavanje socioloških predpostavk humanističnih ved ter povezovanje sociologije in humanistike;

- sposobnost povezovanja socioloških spoznanj s spoznanji drugih ved;
- prepoznavanje, analiziranje in kritično vrednotenje družbenih pojavov, procesov, praks in produktov glede na dognanja in razvoj druge vede v dvopredmetnem študiju;
- poznavanje in samostojno branje akademskih besedil;
- občutek za kulturne raznolikosti človeške družbe in sposobnost prilagajanja konceptualnih aparatov na konkretna družbena in kulturna okolja;
- sposobnost kritičnega analiziranja odnosa med šolo, družino in družbo;
- poznavanje in razumevanje položaja, potreb in interesov posameznika/posameznice, še posebej mladostnika/mladostnice.

3. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

V prvostopenjski dvopredmetni univerzitetni študijski program Sociologija se lahko vpiše:

- a) kdor je opravil splošno maturo,
- b) kdor je opravil poklicno maturo v katerem koli srednješolskem programu in izpit iz enega od maturitetnih predmetov (zgodovina, psihologija, filozofija, sociologija, ekonomija); izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi, ali
- c) kdor je pred 1. 6. 1995 končal katerikoli štiriletni srednješolski program.

Če je zanimanja za vpis več, kot je razpisanih mest, in bo sprejet sklep o omejitvi vpisa, bodo kandidati_ke razporejeni po merilih, ki jih predvidevata obe stroki, v kateri se študent_ka želi vpisati.

Prednost pri izbiri bodo imeli:

kandidati iz točke a), izbrani glede na:

- splošni uspeh pri maturi: 60 % točk,
- splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk;

kandidati iz točke b), izbrani glede na:

- splošni uspeh pri poklicni maturi: 40 % točk,
- splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk,

- uspeh pri maturitetnem predmetu: 20 % točk,

kandidati iz točke c) glede na:

- splošni uspeh na zaključnem izpitu: 60 % točk,
- splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk.

4. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Kandidati za vpis lahko k prijavnim listinam predložijo še vsa potrdila, ki izkazujejo formalno ali neformalno pridobljena znanja. Na podlagi tega strokovna komisija oddelka ob pregledu izpolnjevanja pogojev za vpis ugotavlja ustreznost tovrstno pridobljenega znanja ter to upošteva tudi pri določitvi morebitnih diferencialnih obveznosti, ki se tako lahko zmanjšajo. Vpisani študenti lahko kadarkoli v skladu s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti prosijo za priznavanje znanja, pridobljenega s formalnim, neformalnim ali izkustvenim učenjem. Vlogo oddajo v pristojnem študentskem referatu, k prošnji poda mnenje ustreznosti oddelka, o prošnji pa odloči Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje.

5. Pogoji za napredovanje po programu

a) Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik

Za napredovanje **v drugi letnik** univerzitetnega dvopredmetnega študijskega programa **Sociologija** mora študent_ka opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

Za napredovanje **v tretji letnik** univerzitetnega dvopredmetnega študijskega programa **Sociologija** mora študent_ka opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) 2. letnika, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (skladno s Statutom UL) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

b) Pogoji za ponavljanje letnika

Skladno s Statutom Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje.

Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 15 KT (25 % skupnega števila KT za posamezni letnik).

Za svetovanje in usmerjanje med študijem Oddelek za sociologijo zadolži mentorja letnika.

Pogoji za podaljševanje statusa študenta so določeni s Statutom Univerze v Ljubljani.

6. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje dvopredmetnega študija Sociologija mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 90 KT. Celotni študij pa se zaključi šele potem, ko je študent_ka na obeh izbranih disciplinah opravil vse obveznosti, kot jih določata študijska programa in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 180 KT.

7. Prehodi med študijskimi programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 1. stopnje.

Do prenehanja izvajanja študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, so prehodi mogoči tudi iz nebolonjskih univerzitetnih študijskih programov v študijske programe 1. stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Glede na obseg priznanih obveznosti iz prvega študijskega programa se lahko študent/-tka vpiše v isti ali višji letnik v drugem študijskem programu. V vsakem primeru mora kandidat/-ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik študijskega programa, v katerega prehaja.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik novega študijskega programa, čeprav se študentu/-ki priznajo posamezne obveznosti, ki jih je opravil/-a v prvem študijskem programu. V tem primeru mora kandidat/-ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik v skladu z zakonom in študijskim programom.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent/-tka opravil/-a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent/-tka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

O vlogah študentov za prehod med študijskimi programi odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

8. Načini ocenjevanja

Načini ocenjevanja posameznih predmetov so določeni za vsak predmet posebej v učnih načrtih, in obsegajo od ustnih in pisnih izpitov, kolokvijev, seminarskih nalog, aktivnega sodelovanja pri kontaktnih urah, projektov ipd. Ocenjevalna lestvica je od 6 do 10 (pozitivno) oz. od 1 do 5 (nezadostno). Pri ocenjevanju se upošteva Statut Univerze v Ljubljani in izpitni režim Filozofske fakultete v Ljubljani.

Ocenjevalna lestvica:

10 – izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami,

9 – zelo dobro znanje z manjšimi napakami,

8 – dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi,

7 – dobro znanje z več pomanjkljivostmi,

6 – znanje ustreza le minimalnim kriterijem,

5 – znanje ne ustreza minimalnim kriterijem.

9. Predmetnik študijskega programa s predvidenimi nosilci predmetov

SOCIOLOGIJA, dvopredmetni študijski program

1. letnik

Zap. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. št.				
1	Uvod v sociologijo I	Milica Antić Gaber	30		30			80	140	5	zimski
2	Uvod v sociologijo kulture I	Ksenija Vidmar Horvat	30		30			80	140	5	zimski
3	Osnove sociološkega raziskovanja I	Tina Kogovšek	30		30			80	140	5	zimski
4	Uvod v sociologijo II	Gorazd Kovačič	30		30			80	140	5	letni
8	Uvod v sociologijo kulture II	Ksenija Vidmar Horvat	30					54	84	3	letni
9	Osnove sociološkega raziskovanja II	Tina Kogovšek	30	15				67	112	4	letni
10	Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum	Roman Kuhar			30			54	84	3	letni
SKUPAJ			180	15	150			495	840	30	

2. letnik

Zap. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. št.				
1	Sociologija religije	Anja Zalta	30	30				80	140	5	zimski
2	Klasična sociološka misel	Gorazd Kovačič	30	30				80	140	5	zimski
3	Družbene spremembe in razvoj	Igor Vidmar	30	30				80	140	5	zimski
4	Sodobne družboslovne teorije	Gorazd Kovačič	30	30				80	140	5	letni
5	Teorije ideologije	Primož Krašovec	30	30				80	140	5	letni
6	Sociologija vednosti in znanosti	Igor Škamperle	30	30				80	140	5	letni
SKUPAJ			180	180				480	840	30	

3. letnik

Zap. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. št.				
1	Izbirni predmet I		30	15				67	112	4	zimski
2	Izbirni predmet II		30	15				67	112	4	zimski
3	Izbirni predmet III		30	15				67	112	4	zimski
4	Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij	Damjan Mandelc	30	15				67	112	4	letni
5	Izbirni predmet IV		30	15				67	112	4	letni
6	Zunanji izbirni predmet		30	30				80	140	5	zimski/letni/ celoletni
7	Zaključno delo							140	140	5	letni
SKUPAJ			180	105				555	840	30	

Izbirni predmeti

Zap. št.	Ime predmeta	Nosilci	Kontaktne ure					Samostojno delo študenta	Ure skupaj	ECTS	Semester (zimski, letni, celoletni)
			Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. št.				
1	Uvod v globalizacijske študije*	Damjan Mandelc	30	15				67	112	4	zimski/letni
2	Sociologija naroda in nacionalizma *	Damjan Mandelc	30	15				67	112	4	zimski
3	Sociologija spola *	Milica Antić Gaber	30	15				67	112	4	zimski
4	Globalna kultura	Ksenija Vidmar Horvat	30	15				67	112	4	zimski
5	Popularne kulture	Roman Kuhar	30	15				67	112	4	letni
6	Sociologija vizualnih umetnosti	Igor Škamperle	30	15				67	112	4	zimski
7	Osnove humanističnih misli	Igor Škamperle	30	15				67	112	4	zimski
8	Sociologija medijev in komuniciranja *	Igor Vidmar	30	15				67	112	4	zimski
9	Religije in moderna družba *	Anja Zalta	30	15				67	112	4	zimski/letni
10	Kultura renesanse	Igor Škamperle	30	15				67	112	4	zimski/letni
11	Sociologija simbolnega	Igor Škamperle	30	15				67	112	4	zimski/letni
12	Spektakel: analiza primerov	Ksenija Vidmar Horvat	30	15				67	112	4	zimski/letni
13	Popularna godba*	Igor Vidmar	30	15				67	112	4	zimski/letni

14	Uvod v gejevske in lezbične študije *	Roman Kuhar	30	15			67	112	4	zimski/ letni
15	Sociologija materialne kulture*	Igor Vidmar	30	15			67	112	4	zimski/ letni
16	Življenjski stili in družinske prakse	Milica Antić Gaber	30	15			67	112	4	zimski/ letni
17	Sociologija mladinskih kultur	Metka Mencin Čeplak	30	15			67	112	4	zimski/ letni
18	Sociologija knjige in branja *	Ana Vogrinčič Čepič	30	15			67	112	4	zimski/ letni
19	Uvod v historično sociologijo	Tibor Rutar	30	15			67	112	4	zimski/ letni
20	Socialna psihologija *	Mencin Čeplak/ Rus/Miheljak	30	15			67	112	4	zimski/ letni

* Izvajajo se samo označeni predmeti.

10. Podatki o možnostih izbirnih predmetov in mobilnosti

(Zunanje) izbirne predmete lahko študent_ka prosto izbira iz nabora predmetov zunanje izbirnosti študijskih programov na drugih oddelkih Filozofske fakultete ali katere druge fakultete oziroma univerze v Sloveniji ali v tujini. Predmeti morajo biti kreditno ovrednoteni.

Glede na 6. čl. Meril za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS (UL RS št. 124/2004) ima študent možnost, da najmanj 10 kreditnih točk izbirnih enot programa prenese iz enega študijskega programa v drugega.

11. Kratka predstavitev posameznega predmeta

Uvod v sociologijo I

Študentke in študenti se bodo pri tem predmetu seznanili s temeljnimi sociološkimi pristopi pri obravnavanju posameznih družbenih pojavov in procesov (funkcionalistični, marksistični, neomarksistični, interakcionistični, formalistični, fenomenološki, feministični). Obenem pa bodo s teoretskimi pristopi in analitskimi orodji zgoraj omenjenih teorij tematizirane tudi osrednje oz. klasične sociološke teme, s katerimi se srečuje tako posameznik kot tudi družba kot celota: (ne)enakost spolov, delo (plačano in neplačano) in zaposlitev, družbena stratifikacija, revščina in socialna politika, mobilnost in migracije, nadzorovanje, kaznovanje in totalne institucije.

Uvod v sociologijo kulture I

Predmet je sestavljen iz tematskih sklopov, ki študenta in študentko postopoma in v zgodovinskem prerezu uvajajo v temeljno problematiko ter konceptualne možnosti za analizo kulture. Uvodne teme obravnavajo pojmovanja kulture, ki vključujejo strukturne vidike ter analizo vsakdanjega življenja; osvetlijo razmerje družba-kultura, kultura- umetnost, visoka-nizka kultura, jezik-kultura, kultura-identiteta.

Osnove sociološkega raziskovanja I

Študenti in študentke se bodo seznanili s temeljnimi raziskovalnimi paradigmi (pozitivizem, interpretativna paradigma, kritična paradigma, postmodernizem, feminizem) ter s ključnimi kvantitativnimi načini zbiranja podatkov (anketa, uradna statistika, nereaktivno raziskovanje) ter osnovami statistične analize podatkov. Naučili se bodo razlikovati med različnimi raziskovalnimi pristopi, njihovimi cilji, prednostmi in slabostmi ter uporabiti najprimernejši pristop za konkretni raziskovalni problem. Pridobili bodo razumevanje razmerja med teorijo in empiričnim raziskovanjem. Spoznali bodo osnovne elemente in načela kvantitativnih raziskovalnih načrtov, vzorčenja in korake pri načrtovanju in izvedbi kvantitativne raziskave. Spoznali bodo osnovna načela in dileme etike družboslovnega raziskovanja.

Publicistika

Predmet, v katerem študentke in študentje dobijo uvid prepoznavanje različnih diskurzov publicistike: esej, intervju, glosa, komentar, kritika, reportaža, potopis, polemika idr. Seznanjeni se s postopki argumentacije teksta, z retoričnimi figurami, s predpostavko in podmeno, z različnimi postopki semantične analize teksta, s konceptualno dilemo tujke vs. purizem in s kritiko ideologij množičnih medijev.

Osnove humanistične misli

Predmet obravnava začetke etične in literarne refleksije o človeku kot avtonomnem in svobodnem bitju, ki ga spremljata načelo svobodne izbire in princip dolžnosti in odgovornosti. Predstavljeni so ključni primeri iz grške antike, nato pa razvoj humanističnih disciplin v začetku novega veka.

Uvod v sociologijo II

Predmet Uvod v sociologijo II postavlja temelje za razumevanje družbe in najpomembnejših družbenih struktur ter za poznavanje klasičnih konceptov in sodobnih trendov na področjih družbenih neenakosti in družbene stratifikacije, režimov blaginje, dela (plačanega in neplačanega) in zaposlovanja, družbenega nadzorovanja ter institucionalnih in ideoloških okvirov, ki regulirajo in usmerjajo te pojave.

Uvod v sociologijo kulture II

Predmet uvaja tradicije kritične teorije; študenti in študentke se srečajo s pojmom kulturne industrije ter razmerja med produkcijo in recepcijo kulturnega blaga; vzpostavljeno je razumevanje tehnične reprodukcije umetnosti in učinkov na vznik množične kulture in potrošništva. Analizirani so novi modeli percepcije umetnosti ter delitve na visoko in nizko umetnost; obravnavani so zgodovinsko spremenjeni status umetnine, množični mediji in pohod družbe spektakla ob koncu 20. stoletja.

Osnove sociološkega raziskovanja II

Študenti in študentke se bodo seznanili s ključnimi kvalitativnimi načini zbiranja podatkov in metodami za njihovo analizo (terensko delo, opazovanje z udeležbo, kvalitativni intervju, fokusne skupine, induktivno izpeljana teorija, analiza diskurza). Spoznali bodo cilje, logiko, prednosti in slabosti različnih kvalitativnih raziskovalnih pristopov ter se naučili uporabiti najprimernejšega za konkretni raziskovalni problem. Usposobili se bodo za načrtovanje in izvedbo kvalitativnih raziskav. Seznanili se bodo s specifičnimi zahtevami kvalitativne raziskave (etične dileme, potencialno visoka stopnja emocionalne stresnosti, raziskovalec kot merski instrument, stopnja vpletenosti raziskovalca v preučevano skupnost, odnosi na terenu).

Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum

Študenti in študentke se bodo seznanili z različnimi vrstami virov v sociološkem raziskovanju ter usposobili za njihovo iskanje, uporabo in citiranje. Osvojili bodo osnovno znanje branja in pisanja socioloških tekstov.

Upravljanja v kulturi

Predmet definira postopke, ki so specifični za upravljanje na področju kulture, in posebnosti slovenskega kulturnega prostora (delovanje nevladnih organizacij in javnega sektorja). Osredotoča se predvsem na prvo fazo upravljanja, se pravi na strateško načrtovanje kulturnega projekta (denimo hipotetični model kulturnega projekta-gledališki festival) v fazi pred realizacijo.

Sociologija religije

Temeljne teme in koncepti sodobne sociologije religije: sekularizacija in revitalizacija; ljudska religioznost, nova religiozna gibanja in »nova duhovnost«; civilna religija, nacionalne in politične ideologije in/kot religije; država, organizirane religije in civilna družba; religija in post moderna: privatizacija in deprivatizacija (javne) religije. Empirične sociološke raziskave religioznosti v Sloveniji in Evropi: metode raziskovanja in kritično vrednotenje rezultatov.

Klasična sociološka misel

Predmet predstavlja nastanek sociologije v okviru drugih družboslovnih in humanističnih ved in njen heterogeni teoretski razvoj. Predmet predstavi glavne klasične teoretizacije sociologije, njenega predmeta in epistemoloških pristopov skozi analizo izbranih delov opusov socioloških klasikov, kot so Marx, Durkheim, Weber, Simmel, Parsons, Blumer, Berger in Luckmann, Foucault, Bourdieu in drugi.

Družbene spremembe in razvoj

Predmet je vpeljan skozi problematizacijo poenostavljenih predstav o družbenem razvoju kot linearnem napredku, teleološkem napredovanju k cilju ali razvoju iz klice. Nato so predstavljeni modeli razvoja kompleksnosti in specifični problemi (razvoj, evolucija, reprodukcija idr.). Na historično-materialistično koncepcijo razvoja družbenih nasprotij je navezana problematika produkcije in reprodukcije družbenih razmerij; problematiziran je prehod iz narave v družbo ter biološkične

konceptije socialne evolucije; predstavljene so ekološkične konceptije družbenega razvoja v socialni antropologiji. Problematizirane so futurološke konceptije napredka in vpeljan koncept mej rasti.

Sociologija vizualnih umetnosti

Sociologija vizualnih umetnosti gradi na širokem prerezu spoznavanja z institucionalnimi in estetskimi ustroji različnih umetnostnih praks v zgodovinski in teoretski perspektivi. Vstop v polje raziskovanja likovnih umetnosti poteka prek seznanja del avtorjev kot so Vasari, Goethe, Wölfflin, Panofsky, Gombrich. Predavanja se osredotočajo na vprašanja reprezentacije, telesa, pogleda in tradicij v zahodni tradiciji od renesanse do sodobnosti. S perspektive feministične likovne teorije bodo obravnavane reprezentacije spolne razlike v vizualnih podobah tradicije zahodne likovne umetnosti ter koncept pogleda/gledanja skozi ustroje moči in nadzorovanja v prevladujočih družbenih razmerjih.

Kulturna analiza in reprezentacije

Predmet gradi na poznavanju temeljnih del s področja semiotike, psihoanalize, filmske in televizijske teorije ter feministične teorije v polju slikarstva in množičnih medijev. Prek klasičnih del Rolanda Barthesa, Lacana, Metza, Griselde Pollock in Victorja Burgina, Johna Bergerja in drugih se predavanja osredotočijo na konstrukcije vizualnih polj v slikarstvu, fotografiji, filmu in televiziji.

Sodobne družboslovne teorije

Predmet analizira sodobni kapitalizem in obravnava teorije, ki lahko prispevajo k pojasnitvi sodobnih družbeno-zgodovinskih procesov. Ti so v drugi polovici 20. stoletja pripeljali do temeljite preobrazbe svetovnega sistema. Preobrazbo v produkcijskem načinu, načinu akumulacije, dela, poslovanja in produktivnosti spremljajo preobrazbe v oblikah družbenosti in subjektivnosti. Predmet podaja tudi nekaj osnov iz politične teorije in analizira sodobne preobrazbe države, demokracije in političnega delovanja.

Teorije ideologije

Na ravni osnovne teoretske perspektive oz. pristopa predmet pomeni odmik od klasičnih teorij ideologije (Althusser, Gramsci), ki to razumejo neodvisno od medija produkcije in prenašanja ideologije oz. kot ta medij avtomatično predpostavljajo pisavo, pisanje in diskurz, in poskus razvijati in predstaviti sodobnejšo teorijo ideologije, ki upošteva, da sta pisava in pisanje v zatonu in da zato ideologija danes ni več (nujno ali izključno) vezana na diskurz.

Vsebinsko predmet začnemo s kratko analizo osnovnih mehanizmov delovanja kapitalistične ekonomije; te (predvsem konkurenco in višanje produktivnosti) nato povežemo s posebno tehnološko dinamiko kapitalizma; znotraj te nato opredelimo mesto in vlogo medijskih tehnologij; nakar preidemo k raziskovanju materialne (tehnološke) medijske infrastrukture kapitalizma. Semester zaključimo z raziskavo delovanja ideologije v kapitalizmu 21. stoletja, ki je, prej kot na pisavo in diskurz, vezana na *big data* in manipulacijo afektov.

Popularne kulture

Predmet se začne z nizom vsebin, ki fenomen popularne kulture osvetlijo v perspektivi artikuliranja popularnega v evropski kulturni zgodovini. Obravnavani so pojmi Bahktinovega karnevalskega, Foucaultovega popularnega spomina, de Certeaujevih vsakdanjih dinamik podrejanja in rezistence, strategij in taktik upora. Zgodovinskim zgledom je dodana sodobna množična kultura.

Uvod v filmske študije

Skozi preplet zgodovinskih okoliščin, industrijske politike, avtorskih angažmajev in umetnostnih premen sledi razvoju filma skozi dvajseto stoletje. Predavanja zaradi tega nujno vključujejo tudi filozofijo in psihologijo umetnosti, osnove filmske estetike ter sodobne sociološke analize post-industrijske družbe.

Sociologija vednosti in znanosti

Predmet podaja temeljne etape razvoja kozmološke misli od antike do novega veka. Prikaže razloge za oblikovanje in uveljavitev geocentrične razlage sveta, nato pa podrobneje predstavi znotraj teoretske in zunanje družbene razloge za krizo geocentrizma in uveljavitev heliocentrične teorije. Predstavljeni so tudi avtorji in epistemološko zanimive ideje, ki so zanimivi za sociologijo znanosti in za pretres vzajemnega vpliva med znanostjo, družbo, kulturo in novimi idejami.

Sociologija vsakdanjega življenja

V okviru sociologije vsakdanjega življenja obravnavamo tri tematske vsebinske sklope: teoretični uvod v sociologijo vsakdanjega življenja, metodološka vprašanja sociološkega raziskovanja vsakdanjega življenja ter analizi in kritično ovrednotenje konkretnih vidikov vsakdanjega življenja.

Teorija družbene moči

Predmet raziskuje povezavo med kapitalistično ekonomijo in sodobnimi oblikami izvajanja družbene moči. V ta namen začnemo s kratkim opisom delovanja kapitalistične ekonomije, iz katere nato izpeljemo nujnost in strukturo kapitalističnega razrednega razmerja. Po tem splošnem uvodu nadaljujemo s trenutno krizo in krhanjem razrednega razmerja, povezanima z avtomatizacijo in financializacijo.

Druga polovica semestra je posvečena z razredno delitvijo povezanim, a nanjo nezvedljivim razmerjem družbene dominacije - rasnemu in spolemu razmerju ter raziskavi njunih družbenih mest, tj socialne reprodukcije in ilegalnega življenja onkraj mezdnega razmerja. To strukturno analizo prevladujočih oblik družbene dominacije dopolnimo z aktualnimi primeri neo- in postfašističnih politik.

Sociologija medijev in komuniciranja

Predmet obravnava naslednje vsebine: predstavitev različnih aspektov proučevanja komuniciranja in medijev; predstavitev glavnih teoretskih pristopov k medijem in komuniciranju v sodobnem družboslovju; analiza tihih podmen teorij o komuniciranju in medijih; razvoj konceptualnega aparata za analizo medijsko posredovanih kulturnih form in družbenih razmerij; razmerje med jezikom in komuniciranjem; grafizem in pisava; intermedialnost in intertekstualnost sodobnih medijev; ideološke in kulturne posledice digitalizacije in konvergence IKT.

Sociologija spola

Pri predmetu se bodo študenti in študentke seznanili s sodobnimi teoretskimi diskusijami o spolu in spolni razliki, znotraj sociologije in širše v družboslovju ter z odnosom sociologije do vprašanj spola pred nastankom feministične sociologije. Tematiziranje razlike med biološkim spolom (sex) in družbeno ter kulturno proizvedenim spolom (gender) ter problematiziranje tega razlikovanja: spol in socializacija; spol in izobraževanje; spol in družinske vloge; spreminjanje spolnih vlog; spol in pojmovanje moškosti in ženskosti; spolna delitev dela, zaposlovanje, spolna segregacija in/ali segmentacija dela in zaposlovanja, feminizacija in maskulinizacija poklicev.

Globalna kultura

Predmet posega v sodobno problematiko procesov globalizacije z vidika pretoka kulturnih produktov ter oblikovanja globalnih kulturnih identitet. Izhodišča so teoretske razprave o učinkih globalizacije na lokalne kulture, ter proučevanja interakcije lokalno-globalno v širokem spektru součinkovanj ekonomskih, družbenih in političnih dejavnikov. Teoretske osnove se naslanjajo na sodobno sociološko teorijo globalizacije, post-kolonialno teorijo, cultural studies in post-feministično analizo.

Sociologija naroda in nacionalizma

Predmet obravnava ključne koncepte, definicije in teoretične usmeritve na tem področju. Pri tem posebej izpostavlja modernistična, primordialna in alternativna teoretska razumevanja. Posebna pozornost je posvečena vprašanju katere so prednosti oz. kakšna je prepričljivost posameznih teorij in avtorjev ter tistim naveznim pojmom na tem področju, brez katerih bi bilo obravnavanje naroda in nacionalizma deficitarno: nacionalna država, pravica narodov do samoodločbe, problem etničnih

manjšin in njihovega (nad)nacionalnega varstva, nacionalna identiteta, nacionalni stereotipi, nacionalni konflikti.

Sociologija gledališča

Predmet proučevanja so splošni metodološki prijemi k raziskovanju družbenosti gledališča, specifičnosti zgodovinskih oblik in vprašanje kulture nasploh. Predmet bo problematiziral vprašanje umetnosti kot neodvisne gledališke sfere s tem, da bo v premislek o družbenosti gledališča vpeljal raziskave o načinih vzajemnega učinkovanja gledališča in drugih družbenih sfer (ekonomije in prava, denimo). Predmet se bo oprl na sodobne študije iz sociologije gledališča, kulturne zgodovine in sociologije kulture.

Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij

Predmet *Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij* postavlja v ospredje zanimanja razvoj socialno-politične misli (doktrina), ki jo apliciramo na tisto področje človekove dejavnosti, ki mu pravimo politična praksa (gibanje), hkrati opravimo analizo tistih elementov, ki določajo in obenem razlikujejo družbena gibanja od drugih družbenih pojavov. Pomemben aspekt je primerjava med predpolitičnimi, modernimi (tj. klasičnimi socialnopolitičnimi gibanji, ki so direktno vključena v politični konflikt) in novimi družbenimi gibanji.

Vsebina drugega fokusa predmeta temelji na izhodišču, da je položaj človeka/državljan_a/državljanke v vsakem političnem sistemu temeljno družbeno-politično vprašanje, ki implicira njegov oziroma njen položaj nasproti politične oblasti.

Diplomsko delo

Cilj Diplomskega dela je samostojno raziskovalno (empirično ali teoretično) in/ali analitično delo študenta/študentke, v katerem pokaže, da je sposoben samostojne obdelave izbrane teme. Pri tem mora študent/študentka znati za dokaz ali zavrnitev postavljenih hipotez samostojno najti in izbrati ustrezne vire in literaturo.

IZBIRNI PREDMETI

Uvod v globalizacijske študije

Predmet je zastavljen interdisciplinarno in seznanja s prevladujočimi definicijami, teoretskimi ter avtorskimi pristopi na tem področju. V drugem delu so predstavljene sociološke posledice, ki jih ima globalizacija na izbrana področja v družbi, kulturi, politiki. V tretjem delu bodo posebej izpostavljeni problemi demokratizacije globalizacije oz. globalizacije demokracije.

Religije in moderna družba

Predmete obravnava naslednje vsebine: Krščanstvo, islam, budizem, šinto: religije in/kot kulturni sistemi. Proces modernizacije, pojem moderne družbe in raznolikost modernosti. Druge značilnosti zahodne moderne družbe v razmerju do različnih religij in religijskih tradicij. Primerjalni vpogled v (svete) tekste in značilne družbene in kulturne kontekste (Evropa, ZDA, Južna Amerika, družbe s prevlado islamske tradicije, Japonska).

Kultura renesanse

Predmet podaja vsebinsko in metodološko osnovo za poznavanje kulturne in družbene problematike v obdobju zgodovinske renesanse v Evropi (15. in 16. st.). Predstavljena je oživetev mitoloških tem in njihova interpretacija, razcvet umetnosti in filološko, spoznavno in literarno zanimanje za antična filozofska in druga (religiozna, epska) besedila. Predmet daje poseben poudarek intelektualnim krožkom in kulturi, ki so se razvili v Italiji (Benetke, Firence) in se razširili po Evropi.

Sociologija simbolnega

Predmete obravnava naslednje vsebine: Pregled simbolnih oblik kodifikacije sveta in njihovih pomenov v arhaični družbi in prvih civilizacijah (Mezopotamija, Egipt, helenizem). Sodobne teorije simbola (fenomenološka, strukturalna, psihoanalitična, hermenevtična), in njihovi osnovni koncepti. Sledi pregled pomembnih etap kulturnega razvoja človeštva, ki se s poglobljeno analizo ustavlja na interpretativno zanimivih primerih. Geneza mitologije, politeizma in monoteistične religije. Sociologija simbolne kodifikacije prostora in njegove kvalitativne delitve.

Spektakel: analize primerov

Predmet si za izhodišče jemlje Kantovo misel iz *Spora fakultet*, da je za gledalce velikih zgodovinskih dogodkov značilna svojevrstna »želja po soudeležbi«. Prav različne oblike participacije občinstva pri nekaterih medijsko najbolj eksponiranih dogodkih zadnjega desetletja so osnovni predmet seminarja. Skozi analizo konkretnih primerov se študenti in študentke seznanijo z interpretacijami ključnih sodobnih avtorji s področij sociologije, medijskih študij, politične filozofije, urbanistike in teorije sodobnih umetniških praks.

Popularna godba

Predmet posega v sodobno dinamiko procesov oblikovanja globalne glasbene kulture in lokalnih glasbenih kultur. Izhodišča so teoretske obravnave, ki poudarjajo nujnost kontekstualne obravnave popularne godbe v celotnem polju glasbe in analizirajo spreminjajoča se razmerja med umetno, ljudsko in popularno glasbo.

Uvod v gejevske in lezbične študije

Predmet obravnava naslednje tematske sklope: razlikovanje v predmodernem in modernem razumevanju (homo)seksualnosti; znanstvene raziskave seksualne želje; sociološka teorija in homoseksualnosti; teorija queer; moderno gejevsko in lezbično gibanje v svetu in doma; homoseksualnost in religija; homoseksualnost in popularna kultura; homoseksualnost in literatura; aids, zasebnost in javnost, intimno državljanstvo; vsakdanje življenje gejev in lezbijk.

Sociologija materialne kulture

Predmet problematizira predmetne prakse (produkcija; menjava in distribucija; potrošnja s praksami uporabe in izmenjave predmetov). Razvije različne aspekte teh praks, zlasti razlikovanje med utilitaro in simbolno razsežnostjo predmetov ter med rutinami predmetnih praks ter kulturnimi pomeni načinov njihove uporabe. Podrobneje so analizirane prakse, v katerih je v sodobnih družbah razvita ideološka razsežnost predmetnosti.

Življenjski stili in družinske prakse

Moderna družina v sodobnosti doživlja vrsto sprememb, ki so povezane s širšimi demografskimi, političnimi in socialnimi spremembami pa tudi spremembami zasebnosti in intimnosti v času pozne modernosti. Analize in razumevanje opisanih transformacij pri predmetu predstavljamo prek naslednjih vsebinskih sklopov: spreminjanje življenjskih stilov in družinskih oblik skozi zgodovino; klasične in sodobne sociološke teorije o družini in zasebnosti; partnerske zveze v času individualizacije; skrb in spremembe očetovstva in materinstva; nove oblike družinskih skupnosti in nove reprodukcijske tehnologije; samskost.

Sociologija mladinskih kultur

Predmete obravnava naslednje vsebine: mladi v kontekstu socioloških modelov; mladi v kontekstu psiholoških modelov; kulturni obrazci vsakdanjega življenja mladih; alternativa izobraževanju: učenje za življenje (veščine in izkušnje, ki jih mladi uporabljajo za življenje); psihopatologija fenomenov kulture življenja mladih.

Sociologija knjige in branja

Sociologija knjige in branja (SKB) poimenuje široko in heterogeno področje, ki v obravnavi obeh naslovnih pojmov prepleta različne (družbeno-humanistične) discipline in pristope. Zajema iz sociologije in literarne vede, (kulturne) zgodovine, medijskih študijev in antropologije vsakdanjega življenja, navezuje pa se tudi na nova spoznanja s področja nevroznanosti, ki pomembno osmišljajo pomen branja. Za osnovni predmet obravnave jemlje 'rabe knjig' v zelo širokem smislu, ki presega branje kot tako in vključuje načine, kako do knjig pridemo, kako se vključujejo v naša vsakdanja življenja, pri čemer upošteva različne moduse obstoja knjige (kot tržni artikel, kot estetski objekt, kot kulturna dobrina, kot umetniško delo). Bralne prakse preuči v sinhroni in diahroni perspektivi, tj. v svoji aktualni raznoterosti in skozi zgodovinske transformacije. Posebej se osredotoča na način raziskovanja bralnega doživetja in na učinke branja, sploh v navezavi na e-knjigo in e-branje, predvsem pa vseskozi upošteva družbeni kontekst – vpliv navad, prostočasnih praks, političnih, religiozних idr. dejavnikov in tako kontekstualizira branje v širšem, družbeno-historičnem okviru. Lahko rečemo, da SKB zanima predvsem bralno vedenje v vsakdanjem življenju in načini, kako družbene okoliščine na različnih ravneh spreminjajo bralne prakse. Od ožje zamejene sociologije literature jo mdr. loči poudarek na materialnosti knjige in telesnosti branja, njegovi čutni in emocionalni razsežnosti.

Uvod v historično sociologijo

Predmet osvetljuje razvoj sociološke misli s perspektive njenega odnosa do zgodovine in filozofije zgodovine. Predstavljeni so glavni tokovi in smernice v historičnem proučevanju in razumevanju socioloških fenomenov od zgodnjih obdobjih formuliranja sociološke vede do najnovejšega razvoja historične sociologije. Študenti/šudentke se seznanijo z antičnim, srednjeveškim, renesančnim in razsvetljenskim razumevanjem časa in zgodovinskega poteka. Predstavljeni in kritično osvetljeni so ključni zgodovinski koncepti razvoja, kronologije, časa, preteklost/sedanost, napredka, spremembe, zgodovinskosti družbenih zakonitosti; oblikuje se temeljno razumevanje zgodovinskih epistemologij in zgodovinskih diskurzov in njihovega vpliva na sociološko raziskovanje.

Socialna psihologija

Predmet predstavlja mehanizme družbenega vpliva, pri čemer osrednjo pozornost namenja ideološkim mehanizmom identifikacije. V povezavi s teorizacijami stigmatiziranih identitet analizira fenomene družbenega razlikovanja, procese in mehanizme normalizacije, preko katerih se oblikujejo samoumevni kriteriji dobrega, koristnega, normalnega in patološkega, deviantnega. V zadnjem delu pozornost namenja medosebnim odnosom na mikroravni: predstavi značilnosti psiholoških skupin, analizira skupinsko strukturo in specifične značilnosti medosebnih odnosov v skupini (socialna klima: kohezivnost, privlačnost, konfliktnost).